

- o Svet podob, komercializacija, ki stoji za temi podobami, uničuje tradicionalni, majhno, pristno, izginja.
- o Na nek način ta uspešna svetovna mesta postajajo nazanimiva, zanimiva je periferija.
- o Slovenija, tudi Balkan je bil poseben del Evrope in bi lahko to izkoristili.
- o On dela filme, ki se ne bi izgubili v poplavi ostalih, pomembna je zgodba.
- o Ali imamo arhitekti nekaj takšnega kot je pripovedovanje zgodbe?
- o Arhitektura je jezik, vendar dosti bolj abstraktna, z njo nekaj posredujemo.
- o Ocenjevanje sodobne arhitekture: velik del objekta se nanaša na funkcioniranje objekta (funkcionalizem 20 st.)
- o Arhitektura je vzela neko avtonomno znanje:
- o Schinklova risba začetka slikarstva: gre za upodobitev zunanjega sveta.
- o Risba začetka arhitekture: moral si je zamisliti, ni videl gradbenih motivov v naravi. Arhitektura je primarna umetnost, ker nima izkušenj izven lastne zgodovine.
- o Tuda navadna hoje je lahko arhitektura, če ima arhitekt nekaj za povedati (Plečnik – Begunje – arhitektura zaključek drevoreda, prehod v naravo (stebri iz kostanjev v drevoredu). Lahko vidimo polno enih zgodb, ki niso dobesedna, so posredna, kot pripovedi.
- o Arhitektura nam lahko tudi nekaj pove kot odziv na današnje stanje v državi (Interšpar).
- o Phalanstere: utopična ideja, kako delavstvu zgraditi stanovanja...Arhitekt pokazal z zasnovo kot Versailles, da je dal to delavsem.

- o **GATD COMUNITIES**, varovane soseske, vratarji na vhodu v Izraelu zaradi vojn, v Ameriki pred tatovi. Soseska – konec javnega prostora, spevržena socialna logika, bogati bi se izolirali (včasih so se kriminalci).
- o Vloga stroke se je bistveno spremenila.
- o Glenn Murcutt: zgradba za Aboridžine v Afriki (nad tlemi: zavarovano pred poplavami, živalmi).
- o Hiša zavarovana kot jadrnica: nima nima rezervarja za vodo... – reagira na zunanje prostore.
- o Visoka stroka nima znanja, kaj je to znanje v arhitekturi? Samo tisto kar je bilo do sedaj zgrajeno (ZGODOVINA ARHITEKTURE).
- o V 20 st. Novi materiali (steklo, jeklo beton) Corbusierja si ne moremo zamisliti, če ne bi poznal Paladija – interpretacija antike.
- o Koolhaas (najprej novinar) učil se je od Schinkla, ki je pa pomemben tuda za Plečnika.
- o Ravnikar: od Plečnika in Schinkla.
- o **ARHITEKTURA**: arthe – večina gradnje, znanje in razumevanje splošnih vzrokov.
 - o tekton – tesarstvi, kako leseno konstrukcijo logično postaviti.
- o Tektonska logika (konstrukcija v zasnovi stavbe), taktonika (vse forme imajo konstrukcijo logike, izhaja iz logike gradnje). Arhe: začetek, arhitekt pozna vzroke, zgodovina: po tem se loči od obrtnika. Kvaliteta arhitekture je že v temeljih.

- o Samostan Eman na obrobje avtoceste okoli Firenc, južni del. Od tu dobi Le Corbusier idejo za bloke, celice, skupni prostori. Dvojnost: zasebnost in hkrati vsak hip možnost za družbo. Fascinira ga tudi navtična arhitektura.
- o Wiliam Curtis: arh. Od 1900 dalje.
- o Pripomoček interpretacija in samoprodukcija.
STEBER: v modernizmu dobi drugo obliko (Le Corbusier bloki) ali steber pri Miosu Kroman, stebre je postavil malo stran od poravnave, ker ke ti ne podpirajo.
- o Schinklov Altes Museum – iz Duranove sheme (Sterling je podobno upodobil v svojem muzeju). Schinklov projekt za nekropolo, paviljon v Berlinu, vrata.
- o **ASIMILACIJA ARHITEKTURE V NARAVI**: oblika grške arhitekture. Kvaliteta grške arhitekture v prepletu narave in tistega kar je naredil človek.
- o Lui Knae: pomembna je pravilno položiti kamen na tla, znati razbrati.
- o 12 avtohtonih materialov: da posegi ne izgledajo tuji, logična gradnja
- o Siza na Portugalskem: kopališče ob obali. Zadržani posegi.
- o Hiša Fallingwater, Wright.
- o Artis Konstantinulils, hiška na obali.
- o Zumtos, cerkev (tradicionalen element za sodoben objekt)
- o Villa Malaparte na obali (Capri)
- o Plečnikovi mostovi, logika prostora je prisotna. Trnovski: drevesa na mostu, hkrati predprostor za cerkev, pred cerkvijo. Tromostovje: obnovil star most on dodal dva majhna.

NASPROTJA: - Hadrijanova vila, zgodovina iz arhitekture.

- Baumschlager&Eberle

- Pariška biblioteka (Domenik Pero: analogija – vizualni prostor vmes, 4 knjige – kavarna pod zemljo, funkcionalistične knjige na soncu).

Schinkel: vsak poseg mora ujeti nek odziv. Ravnikarjev hotel v Kranju na vrhu hriba, dopušča dogradnjo.

Wright: muzej v New Yorku. Prej je imel naročilo za garažo – spirala, ki pa ni zgrajena.

Knjižnica, kamnite plošče – skozi pronica svetloba. Renzo Piano, zgradba nad tunelom.

G.F.K. letališče, zgradba kot ptica, zelo nevarno, preveč dobesedno.

Spomenik padlim v Vietnamski vojni, arhitektka Lym – obelisk, zarez v zemljo s steno.

LES AESTETICS MORE ETHICS

LE CORBUSIER : (1887-1965)

- o Zelo revolucionaren, največji elektik, ki se je zgledoval po arhitekturi iz zgodovine. Pravokotni eleenti, ki so v kolektivni gradnji zelo pomembni.
- o Toskana – ndividualne celice – skupni prostori.
- o Phalanstere, stanovanja za delavce, popolna oskrba za ljudi, ki tukaj živijo, po vzoru kraljeve arhitekture Versaillesa.
- o Biro bratov Pierret – najbolj napreden v Franciji. Armirani beton – artikulirana fasada..
- o Behreus – nemška struja. Sreča se z Meis van der Rohe. Nacionalen pristop, AEG ga najame za hišnega arhitekta (kar je zelo redko)
- o Anonimna ljudska arhitektura, primitivno kot avtentično, prvinsko.
- o Potovanje na Orient (knjiga). 1914 DOMINO – konstrukcija se odmakne od fasade, stebri omogočajo, da je tloris v vsaki etaži drugačen – ROTOTIP, modularnost, IZHODIŠČNI MODUL. Omogoča sestavljanje kot domine. Po vojni je omogočilo doseči prenavo, stanovanja za množice. Hiša je stroj za bivanje, zgledoval se je po ladjah. Arhitektura je popolna, ko ji ne moreš nič odvzeti. Gradnja, arh stroha, ki se najbolj počasi razvija. Opozarjal je, da je gradnjo možno narediti bolj dostopno, boljšo. Hiša na kolesih, pri nas prikolica, v Ameriki stalno bivališče. Le Corbusier meni, da je to prihodnost. Hišo je mogoče kar prepeljati, ko bodo mesta prepolna.
Mison Citroen: zelo preprosta, enostavna zasnova.
Hišo dvigne, pritličje je prosto (klet ni več vlažna, narava se vidi skozi, ravna streha – bližje soncu).

o **5 načel:**

- Stebri
- Vrt na strehi
- Prost tloris
- Prosta fasada
- Horizontalno okno

- o 1. projekt kolektivne gradnje (130 stanovanjskih hiš):
Ne samo izrazne možnosti ampak tudi tehnološke. Zaradi prehitrega strjevanja betona mu ne uspe, saj se delavci niso uhiteli naseliti.
- o Ko je bil star 35 let, naročijo mu projekt urbanizma (do takrat ni urbanizma).
Meni, da so nebitičniki v New Yorku prenizki, ker ni okoli zelenega prostora (za to ktivi kapitalizem). Takrat so mesta še nehigienska, še posebno tista, ki se zaradi obzidja niso mogla širiti.
- o V mestu se pojavi avto. 7 nivojev za promet: hitrost je zelo pomembna (letališča, avtocesta). Stolpnice za 3 milijone ljudi, zasnova mesta je precej klasična. Ni več parkov v mestu, ampak je mesto v parku. Megalomske stolpnice v zelenju.
- o Stanovnijski superbloki, notri vrtci, šole, trgovine, na strehi tekaška steza,...
- o V družini sta tretirana oba starša, zaposlena. Blok mora vsebovati vse za preživetje kot na oarniku, ko ti lahko vsak čas natakhar prinese hrano, ali pa greš jest ven.

- o Obstrešni vrtovi skozi dve etaži, tudi tistim z nizkimi prihodki. Dvoetažni dnevni prostor.
- o Plan Voisin, za prenovu Pariza. Vse bi podrl, razen historičnih spomenikov. Raje ohranja ljudsko arhitekturo kot kvartir klasičistične stavbe.
- o Družbena hierarhija.
- o La Ville Radiense (osončeno mesto): mesto, ki lahko raste v pasovih. Popolna oskrba ljudi. Zreduciran prostor, ki ni namenjen dnevnomu bivanju, pregrade za otroške sobe, ki se lahko razširi v skupni prostor.
- o Linearno mesto (med morjem in gorovjem)
- o Alžir, 6 pod cesto, 12 prad, 6km dolgi stanovanjski objekt, 5m etaže, nortni vsak stanovalci naredi svoje stanovanje. (tega v Slo ni, zato vsaki raje dela svojo hišo, ker so stanovanja že vnaprej določena).
- o Maisin Clarte, veliko industrijskih profilov.
- o Po 2sv. vojni je uspel realizirati: za 1600 prebivalcev UNITE D'HABITATION stanovanjska gradnja, izhod iz krize po drugi svetovni vojni. Prisotna odeja vrtnega mesta. Združili so kvaliteto bivanja z zelenjem – vertikalni bloki + obešeni vrtovi, duplexi, 24 tipov stanovanj, celica, ki jo je možno vstaviti v satovje.
Skupno: parter, šola, telovadnica, trgovine. Aplocira popolnoma drugačen pogled na življenje družine. Samo na vsako 3 etažo skupen hodnik, zaradi duplexov je orientacija prečna.
Marseilles, Berlin. Modul 3.6m, možno povezati.
- o Samostan La Turet, postavljen kot kontraprodukt v naravo, mišljen tudi kot šole, kapela se spreminja z dnevno svetlobo.
- o Petika betona(ni vse ravno) gol beton.
- o Cerkev Rohncamp – novodoben posvečen prostor.

Giuseppe TERRAGNI (1904-1941)

Značilen predstavnik racionalistične arhitekture. Vključil se je v fasistično stranko.

GRUPPO SETTE: bil je vodilni te skupine. Vsi so študirali na politehniku v Milanu.

- o Casa del Facio v Cornu: lahko bi jo dali v moderno, pri L.C. lebdeči volumen, ta trdno stoji na tleh.
- o Med drugo svetovno vojno ga je strla vojna, bil je poveljnik, umrl je v umobolnici 1943.
- o V 70 letih se pri nas še ni dalo javno predavati o njem. Peter Eisenmann je bil glavni protagonist njegove popularizacije.

Načela skupine »gruppo sette«:

- o Abstrakcija – simbolizem
- o Tradicija / avantgarda: Reakcija na futurizem, skuša predstaviti pomen tradicije. To je skušala tudi skupina Sette.
- o Klasicizem proti neoklasicizmu: klasicizem je prisoten kot disciplina, ne pa kot elementi (stebri).
- o Vprašanje etike, morale v arhitekturi: zgodijo se radikalne spremembe, zlasti v slikarstvu – prostori, ki imajo pridih klasične arhitekture. Atmosfera je metafizična.

V arhitekturi smer NOVECENTO (v istem času). Oziranje po tradiciji.

- o Skušal je najti pravo smer, ki temelji na logiki in racionalnosti dela (s svojo skupino). Disciplina, ki izhaja iz logike grednje.
- o Nagrobni spomenik: gre samo za klasično kompozicijo.
- o V istem času se pojavi v arh. Smer, ki hoče ustreči fašizmu (retorično preveč abstraktna). Fašistična arhitektura, ki je bila v službi režima, tradicija je rimska arhitektura, monumentalnost.
- o Stanovanjski blok Tansatlantico v Comu. Prvi objekt – NORACIONALIZEM v 20 letih. Podrejeno logiki mesta (L.C. logiki stanovanja). V Italiji se smatra, da je ulica trg. Ne zapirajo promet – zelo nenavaden vogal (polkrožno pod ploščo). To je bil refleks na starejši del, da se vzpostavi dialog. Se je prilagodil že zgrajenemu.
- o Arhitektura Goloso je podoben blok, vendar Terragni drugače reagira na stransko in glavno ulico. Stanovanja so zasnovana zelo tradicionalno.
- o Že pred 30 letom je imel mednarodni sloves.
- o Sodobna arhitektura omogoča, neko transparenco prostora, napram klasični, tradicionalni. Mussolini – da so stavbe odprte proti javnosti.
- o 5 stanovanjskih objektov v Milanu, radikalni odmik od L.C., pa je tudi moderna arhitektura. Te objekte dela skupaj s sodelavcem. To je Blok hiša ob mestni aveniji. 2. nad. vila. Vila na vrhu – ptičja kletka. Tradicionalna stanovanja (tlorisi so zaprti). Polno elementov transparence (mreže), kar je za tisti čas zelo revolucionarno.
- o V osi glavnega bulvarja: obratna igra – srednji element pomaknjen iz volumna navzven, tam kjer se zaključi je cenzura. Toliko kolikor je ulica široka, toliko je lahko visoka (max. 30m).
- o Casa Brutta v Milanu: majhen trg, 1934. dve ulici. Ugotavlja, kako oblikovato člen, ki je obrnjen proti trgu. Lovi obstoječe linije, elemente. Balkone povleče ven kot predale.
- o Ozka ulica: balkoni so vmesni element za prehod, povezavo. Pritličje je dvignjeno.

- o Je v stavbnem tkivu, pa nima vogala: centralno simetričen, fašistična. L.C. podobno. Izdela delavsko četrt s sodelavcem, na robu Korna. Naredita tudi urbanizem, z orientacijo V-Z (spominja na nemški red). Zasnovano je celo predmestje, ki pa ni bilo realizirano.
- o Etažni bloki: pred vsakim stanovanjem je zunanji predprostor. Na zveznem hodniku, prostor interakcije. Hiša je najbolj kompleksna v stavbnih volumnih, kako trem enotam dodati prečno orientacijo, da so ena vertikalna kompozicija. Medetaže. Hiša se ozira na zelo različne pogoje na lokaciji. Omogoča tudi osvetlitev hodnika.
- o 39 je dobil naročilo da bi v Milanu naredil DANTENM. Pekel, vice, paradiso – stekleni stropi, tla, stebri.

WEKSENHOF SIEDLUNG

Moderna arhitektura zbrana na enem mestu – Filip Johnson.

Deutch werkbrunte: vodi jo Le Corbusier. Ideja je, da bi se umetniki in arhitekti združili z industrijo. Ideja pocenitve in posodobitve s tipizacijo in standardizacijo. 26-27 želijo narediti razstavo sodobne arhitekture, zgradili bi prototip arhitekture. Die Wohnung und Ausstellung. Julij-september 1927.

V nekaj enotah so stanovanja celo opremljena. 5.000 ljudi dnevno. Razstavo si ogleda pol milijona ljudi.

Mesto da parcelo na igrišču, kjer bi zgradili to naselje.

Izbran je Stuttgart, ker ima demokratično oblast. Dormstadt vile: razstava, ki promovira nov odnos do umetnosti.

Matilda Hohe – vila za umetnike. Umetnost kot način življenja. Delavnice so odprte za javnost, a hkrati razstaveni prostor.

V Mies ni delavnic. Za ta načrt so povabljeni znani arhitekti: Le Corbusier, .. Losa ne povabi, ker meni da se umetnosti in arhitekture ne da združiti.

Frank, Peter Berns: vsak dobi eno do dve loži.

Mies Som oblikuje ta čas vrtna mesta. Heberaum – vrtno mesto v Berlinu.

Enen model, za to naselje, ki ga naredi Meis je veliko presenečenje. Pričakujejo hiše v nizih – vrtno mesto, on pa naredi objekte po terasah, ki se prelivajo eden v drugega. Motorni promet spelje po obodu, peš poti pa so znotraj. Občina zahteva dostop z avtom, ker bodo enodružinske hiše prodali.

GLASS HAUS/MIES&LILI RAICH: moderno stanovanje za razstavo

Mies bi naredil velik blok, ostalo pa hiške. Eden manjši blok bi še naredil Peter Berns: MANJ JE VEČ.

Ko se Mies sreča s Corbusiejem, ta pusti nanj velik vpliv. Trditi začne, da je poleg industrializacije pomembna tudi arhitektova kreativnost.

- o 3 tipi:
 - blok
 - vrstne hiše
 - hiše
- o v individualnosti je standardizacija najmanj potrebna, ker imajo družine različne potrebe.
- o 2 poti industrializacije: Jelovica, nekaj tipov hiš, ki ne pašejo nikamor.
 - Katalog elementov, po katerem si arhitekt sestavi LEGO PRINCIP.
- o 1.A Blok/MIES:

19st. Najemniška stanovanja okoli zaprtih dvorišč. To so najslabše razmere (Berlin). Od tu negativen prizvok za blok.

Prikazati želijo nove možnosti. Stanovanja za delavstvo.

S tem nasejlem se konstruira moderna arhitektura. To naselje je še danes dokaj homogeno. On hoče le ravne strehe in belo barvo, ostalo pa prepusti arhitektom. Meisa zainima fleksibilnost objektov – različne oblike za ista stanovanja.

Večina arhitektov teraso uporabi za vrt.

Krivljenje cevo se pojavi prvič.

Sprva v prvi fazi zagovarja, da se mora hiša nadaljevati v prostor, sam pa v tlako izravnava teren.

B.PETER BERNS:

Zagovarja, da zлага vilo na vilo. Teraso namesto vrtov. Prej fleksibilno stanovanje(Meis). Postavi tradicionalna stanovanja, ki se širijo na terase.

o 2.ENODRUŽINSKE HIŠE:

Le Corbusier dobi dve najbolj izpostavljeni lokaciji: Dela kar dve hiši kot najbolj znani predstavnik te skupine.

1. Meson Cutron
2. Domino

Projekte ima v 3 tedih, ker že ima osnovno idejo.

Meson Cutron: terasa je zgoraj, pod njo stanovanje in prosto pritličje. Nizke stene, prostor teče. Stopničke do lopute za kurjavo.

Domino: dvojno stopnišče

Gropius: druga skrajnost. Zelo čista industrializacija. Suha montaža. To delajo danes v Voralbergu. Ima elemente 1x1m. Mreža na 1m, vmes plošče iz plute. Celo hišo zasnuje v modulu 1m. Hiša ni tako arhitekturno vznemirljiva kot Le Corbusiejeva. Pod Bernsom je Hans Schumi: Ima drugačen pristop. Stavbo želi nadaljevati iz notranjosti v zunanost. Prelivajoč prostor stopnic in krožnega okna.

o 3. VRSTNE HIŠE:

Vrstne hiše z minimalno hvadraturo. WC in tuš sta skupaj. Optimalni izkoristek prostora. Dostop iz ene strani za obiskovalce iz druge pa za servisno del (smeti, dostava). Upošteva minimalni naklon terena, vgradne omare.

Markstam: nizozemec, naredi 3 enote.

1933 pride na oblast Hitler in želi to pokrajino kaznovati. 1939 oblast ta del popolnoma sprazni in doda čopast strehe. Kasneje Le Corbusierove hiše spremenijo v stolpe za protiletalsko obrambo. Meisov blok je bolnica. V času vojne je to bombardirano. Po vijni v 50 letih arhitekti dosežejo zaščiti in v 80 letih prenovijo. Ta projekt ima tako velik odziv, da se podobna naselja pojavljajo tudi drugod: Seidung, Berlin.

Delitev smeri: Gropius trda nemška soseska. Arhitekturna načela dobijo zagovore v bogatih slojih (vila Junenhat/ V. Savoj).

ZAČETKI STANOVANJSKIH STOLPNIC

Chicago: sinonim za rast v višino, zadnje deseteletje 19.st. Osnova je SKELET (betonski ali jeklen). Skelet narekuje ritem fasade, kot v renesansi steborni red. Jekleni dopušča, da se debelina konstrukcije ne spreminja.

Omogoča tudi gradnjo v višino, kar je pogojeno s ceno zemljišča.

- o Nov način temeljenja objektov.
- o Izum dvigala. Do sedaj so bile osrednji element stopnice, sedaj pa izgubijo pomen.

CHICAGO FRAME:

- o Podzemna, ki je izdelana nad cesto???, s tem je mesto omejeno, saj morajo zidati ob njej. Višje cene.
- o Znotraj njega je komercialno središče mesta (ni cerkva, javnih stavb)
- o Druga plat: stanovanja v zelenju – soseske (oak park)

Mies van der Rohe je združil evropsko razumevanje arhitekture z ameriškim pragmatizmom.

- o Stavbe na obodu so zelo urejene, racionalne, imajo logično konstrukcijo, historične elemente so maksimalno izkoriščene.
- o Luis Sullivan: pri njem se uči Wright.
- o Horizontalno dno, kar pri opečni gradnji ni možno.
- o V Nae Yorku je stolp dosti bolj fantazijsko obdelan kot v Chicagu, kjer so komercialna, ekonomska.
- o Mies izpostavi steber, povdara konstrukcijski pomen. V Chicagu tega ni. Arhitekturni izraz se še podreja tradiciji.
- o Zbornica s trgovino je edina, ki dominira nad ostalimi komercialnimi objekti.

L.C. ali nova arhitektura ali revolucija. Njegove stolpnice so v parku. Zanimajo ga posledice za družbo. Popolnoma drugačna ideja kot v ameriki za Chicago.

Mies v Berlinu – stolpinca. Razmišljanje o tem kaj novi materiali omogočajo. Problem reflektov, prozornost.

Natečaj z zelo kompleksnim programom (kino, trg, stanovanja, poslovni del). Zanima ga je koncept (obod in notranje komunikacije), ne tlorisi. Projekt ni bil izbran, je pa kasneje sam izdelal tak študijski projekt.

Impresionirala ga je pojavnost skozi dan???

Leta 30 je prevzel šolo BAUHAUS:

Ko je dobil dovoljenje je šolo zaprl. Philip Johnson. ?? Jakson Hole postavi v tej slikoviti pokrajini blok, ki postane drug ovoj bivalnega prostora.

- o Postal je direktor šole v Chicagu.
- o Po 2.sv.vojni je spoznal mlajšega poslovneža, ki se je ukvarjal z naprimitvinami in študiral filozofijo. Želel je, da bi skupaj gradila stanovanja.

Meis je 50 let potreboval, da je ugotovil, kaj ja arhitektura. Lepota je posledica resnice. Trdi, da je treba obvladati gradbeni material, logiko. Skušal je biti odličen v smislu pravilne gradnje. Skelet do 21 nadstropja.

Bilo je pomankanje jekla. Stolp so zato zgradili z AB, s polnili. Fasada pa prevzeme logiko konstrukcije. Stebri se tanšajo od pritličja navzgor. Dvojčka v 26 nadstropjih.

Skelet generira do zadnjega detajla

Zaradi pojačitve profilov je fasada kot uprta. Rabi ritem, da drži pločevino na stevru. Meis se je veliko ukvarjal s Schinklom – vogal je najbolj problematičen element. Problem je tudi kako konstrukcija pride v tla.

Razvil je tudi idejo skeleta in kože (toplotna izolacija). Za tisti čas je ta objekt zelo revolucionaren.

DETROIT: večja stanovanjska soseska. Sodeluje z nemškim arhitektom. Pešpoti ne sekajo prometnih površin, saj je promet na obodu. **Ločitev nivoja prometa:** 1. bloki, 2. vrsten hiše z vrtovi na eni strani, 3. atrijske hiše. 3 tipi stanovanjske gradnje.

Problem funkcije je v moderni arhitekturi. Funkcija sledi: UNIVERZALNA SHEMA PROSTORA, s čim manj omejitvami, ki bi dopuščalo bolj različno uporabnost.

HIŠE, MESTO V PARKU, ne park med hišami. Parkirne površine 1m pod ploščadjo. Pogled gre čez cesto.

Težnja o univerzalnem velomnu.

ARHITEKTURA BIROJA HERZOG&MEURON

Šola v Zurichu, najboljša v Evropi. Tu sta študirala v 70 letih.

To je obdobje, ko se je zdelo, da je vse dovoljeno (izumi).

- o Fascinacija s podobo – onadva radikalen korak v drugo smer (koncept je zelo močan, arhitektura v prostoru kot samoumevna)
- o Zelo kompakten, enostaven volumen
- o Pride do spoznanja, da arhitekt lahko najde izven svojega dela pobudo enotnosti.
- o Osrednja figura konceptualizma – Joseph Voic.
- o Aldo Rossi (levičar, hkrati kritik arh 70 let).
- o Predavli so postmoderne timpanone,.. dekonstruktivizem, zelo šokantno v impresionističnem smislu.
- o H&M ugotavljata kako se arhitektura vklaplja v okolje. Arhitektura je temelj za izhodišče. Pristopata z opazovanjem fenomenov v okolju.
- o Dvoriščna stavba: na eni strani sodobno, na drugi že obstoječe. Leseni paneli, terasa je prislonjena.
- o FORMA JE POSLEDICA GRADNJE KONCEPTA:
- o Sočasen projekt v hribih: kamnit objekt. Podere staro hišo in spet uporabi kamen, tokrat kot polnilo. Tradicionalen način postavitve kamnitega zidu.
- o Vprašanje sodobne arhitekture, s fenomenološkim konceptom???. Koncept sledi izboru materiala. Pokažeta, da arhitektura nastaja z gradnjo.
- o Zanima ju dvodimenzionalnost, konceptualne so

Izraz fasade je refleks konstrukcijskih nečel.

- o Stavba potrebuje ovoj, ki ločuje zunanost od notranosti, kjer se zgodi arhitektura (ni prozornost, ampak prosojnost) FILTER. Ovoj kontinuirano steče preko odprtine pod ovojem.
- o Kako napraviti objekt katerega izgled bo identičen kot njegova vsebina (program se kaže na zunanosti objekta).
- o Signalen stolp ob železnici – kot električna tuljava (fradejeva kletka) – zavihani točkovni trakovi.
- o Prvi projek, ki je bil njun manifest je SKLADIŠČE z oblogo lesenih vezanih plošč (prikaz skladanja v skladišču) – spodaj so ožji, zgoraj težji, ki pritiskajo na spodnje v skladu z lokacijo in načinom zlaganja.
- o Skladišče do Ricole: multiplicirata (zeliščne liste). Zgubi izpovednost, pojavi se tekstura, pojavi se ovoj. /vprašanje tekstilov na ovoju, Semper).
- o Športni objekt, nastane tekstura v betonu
- o Črta postane opna, česar je v notranosti...
- o Vask material je moderen, odvisno kako ga pripraviš do ekspresije.
- o Kako material omogoča... steklo kot zrcalo ali kot monolit. Galerija Getz v Munchnu.
- o Upravni objekt zavarovanice, v kamnu, v 50 letih. Stara fasada se da videti skozi, okoli skeletna opna, ki poveže z novim materialom v celoto. 3. pasovi: 1. kot sončna zaščita, 2. okno, 3. parapet.
- o Ovoj kot tekstura – VOGAL (Schinkel – altes Museum). Pri ovoju se ne zgodi nič več konstrukcijskega. Takstura je logična. Odrežeta kjer se konča, na drugi strani nadaljujeta.

- o Stanovanjski objekt: izhodišče: prilagaja se arhitekturnemu izrazu, ker v skladnost ni hotela vnesti konflikta. Povdarja močno horizontalnost.
- o Balkon zelo zoža, geometrijsko urejen ritem – tisto kar arhitekturi omogoča vodila za izraz. Krivina se prilagodi vogalu.
- o Železniški objekt za vlake: naredita modularen element, ke se ga da širiti, spremeniti funkcijo in namen. Svetlobniki so tudi nosilci za streho.
- o Arhitekt se mora distancirati, delata anonimne ovoje, da jih uporabik lahko dopolni. (izhodišče za uporabnost) – vrstne hiše
- o Stanovanjski objekt s senčili, elementi – zaščita pred kaosnim javnim prostorom in zasebnostjo doma. Dvigalo oride naravnost v stanovanje.
- o Asfalt s pločnika steče v priličje
- o Način življenja se reflektira v fasado.

RADIKALEN KONCEPTUALIZEM

Jean NOVVEL:

Kot otrok je rasel z željo po preseganju dovoljenega. Knjiga: P. Virilio (hitrost osvoboditve).

- o Teorija katastrofe (večja radikalnost, večja navarnost) tudi v arhitekturi
- o Veda o hitrosti – dromofija???. Interes velikih firm pospešuje pretok informacij. Prostor se začne deformirati (vlak vozi).
- o Pride v neko zelo zanimivo okolje, bil je levičar kot študent, sodeloval na pariškem bienalu. Levičarji (demokracija- pogovor/avtonomija- oblika šol).
- o Tehnologija bistveno vpliva na arhitekturo. Redukcija materialnega (ekran je zelo tanek).
- o Gibanje ni svetloba: fotografska slika (trenutno, paralizirano) – postane laže, časa nikoli ne moremo ustaviti. Združiti več prvin v eno samo podobo (večji odsek časa). Združiti: Sper (hitlerjev arhitekt): Nurenberg, katedrala luči. Stebri. Arhitektura do moderne povdarja polno-prazno, svetloba je zanemarjena. Pri svetlobi lahko sploh vidimo, dnevna svetloba s spremembami bistveno vpliva na oblikovanje prostora.
- o Iskanje analogij med arhitekturo in filmom – sodeloval je z Wendersom.
- o Pomembno je povezano timsko delo.
- o Zanimajo ga učinki v filmu, arhitekturi.
- o Stavba: grafična preslikava ideje. Kako prevesti memeljno delo v idejo podobe.
- o Polno plasti omogoča svetloba
- o Center arabskega sveta b Parizu ob seni : arabsko je postalo marker Pariza (čepprav je dosti natečajev izgubil). Kot fotografska zaslonka, senzorji zaznajo svetlobo – odpiranje, zapiranje. Zanimive točkovne osvetlitve v notranjem prostoru.
- o Vsi delčki so enaki, samo različne velikosti. Izhaja iz.... Pri človeku sproži nenavadne reakcije. Ne oponača historičnih motivov, ampak jih pretvori v sednajost. Posledica vsega tega , vprašanje: oblikovanje teh podob. 1. lepota subjektivna ali ne. 1. materialnega čim maj.

- o **Fondacija Cartier**: spreminjanje podob odra pred fasado. Odpira/zapira. Optično jo je povečal, spet več plasti.
- o Fascinacija stekla : njegov najbolj radikalen poseg v stanovanjski arhitekturi.
- o Nimes, župan mesta ga prosi naj naredi socialna stanovanja. Vprašal se je kaj je kvalitetno stanovanje? Zmanjšali so stanovanja, da bi bila kvadratura čim cenejša. Reče: da je pogoj, da naredi velika stanovanja, za isto ceno. Dobro stanovanje je veliko. Prototip je LOFT. Čim večji odprt prostor z uporabo prefabriciranih gradbenih elementov. Zunaj so vse komunikacije razen dvigala. Dodatna pomembna stvar je FLEKSIBILNOST. Ker znotraj objekta ni komunikacij je več uporabnega prostora. Stanovanja so od 1 do 3 etažnih, 17 tipov, industrijski izgled, navezana skupnost. Ta njegov projekt je nepresežen.
- o Aplikacija teh istih pogojev na drug projekt: 2 bloka. Zastekleno, industrijski materiali. Z bakona pogled samo v kuhinjo.
- o Kulturna palača, zraven blok: dvojna fasada. Če jo pozimi zapreš je manjša poraba.

- o Počitniško naselje na azurnii obali: uporabi obdelan kamen – dvojnost pokaže.
- o Poseg v Lion, opera. Ohrani historični ovoj, pravilen geometrijski volumen.
- o NOVVEL pride iz odeje do podobe zelo pametno. Zanima ga material, tekstura, barva.